СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 98. Джерзі Сіті, Н. Дж., пятниця 29-го квітня 1938. No. 98. Jersey City, N. J., Friday, April 29, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": Bergen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: Bergen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

РУЗВЕЛТ ГОВОРИТЬ З ФОРДОМ

ВАШИНГТОН. — Рузвелт мав з відомим американським промисловцем Фордом двогодинну балачку. Після того ні Рузвелт ні Форд не дали газетярам ніякої заяви, тільки сказали, що це була „дуже мила особиста балачка". З цього виносять, що вони ні до чого не договорились. Коли Форд вертавсь додому, його обсіли газетярі і випитували про річі суспільно-економічні справи. Форд давав відповіді, з яких виходить, що він далі глибоко ріжниться з президентом. Він передівсім іще раз зазначив, що економічна поправа в Америці може наступити щойно тоді, коли уряд дасть спокій бизнесові. Хоч уряд бажає добра, то проте під його зарядом заробітна плата маліє, а ціни підносяться, говорив Форд і твердив, що це повинно бути саме навпаки: плата повинна зростати, а ціни повинні маліти. Він одначе заявлявся за децентралізацію великого промислу, подібно як Рузвелт. Вкінці говорив, що економічне зрівноваження наступить щойно тоді, коли певна частина населення вибереться з міста на фарми. Але щоб те наступило, треба уможливити фармерам прожиток. Він сказав, що як промисловець, він у тому напрямку працює і старається дати фармерові дешеві трактори.

ЖІНКИ ВИКЛИКУЮТЬ „РЕВОЛЮЦІЮ".

СОФЕРН (Ню Йорк).—Дві жінки, які передтим не брали ніякої діяльности в політиці, нагло стали осередком уваги свого повіту, а також про них заговорили всі часописи. Ними є пані Бисфем і пані Голсвит, жінки місцевих приватних урядників. Вони на власну руку почали жіночу „революцію", розсилаючи до 10,000 жінок розкидки з закликом „Американські жінки, пробудіться". В тих розкидках вони закликали американських жінок, щоб підносили бунт проти теперішньої політики уряду, яка задовжує будуче життя Америки і ставить у дуже некорисне положення будучі покоління. Ці летючки викликали таке велике зацікавлення, що внаслідок домагання жінок вони мусіли надрукувати і вислати ще 20,000 таких летючок.

І ФАРМЕРИ БУНТУЮТЬСЯ.

МЕЙКОМ (Ілінойс). — На зборах 3,500 місцевих фармерів ухвалено резолюцію домагатися від уряду, щоб він зніс свою контролю рільництва, бо вона не помагає фармерам, але шкодить. Уряд позволив їм засівати таку малу площу, що це доводить їх до руїни, говорили вони. Вкінці зазначували, що не хочуть від уряду ніякої помочи, тільки щоб уряд лишив їх у спокою, а вони вже самі дадуть собі раду. Фармери також зазначували, що забороняти фармерам сіяти стільки, скільки їм подобається, противиться свободолюбному духові американської конституції.

ЩЕ ОДИН ВИБУХ У КОПАЛЬНІ.

ПАТСВИЛ (Пенсилвенія). — Тут наступив страшний вибух у копальні вугля, який потягнув за собою 7 жертв у людях. Десять було ранених. Вибух наступив внаслідок запалення підземного газу.

ПОЛІТИЧНІ СКАНДАЛИ В ПЕНСИЛВЕНІЇ.

ГАРИСБУРГ. — Губернатор Пенсилвенії, Ірл, усунув свого головного прокуратора, Марджотія, за те, що він своїм політичним противникам закидав хабарництво, а не міг, чи не хотів, цього доказати. Ірл навіть не домагався від Марджотія резиґнації, як це звичайно водиться, тільки просто його викинув. Марджоті старається тепер дістати номінацію на кандидата на губернатора Пенсилвенії.

ЛА ФОЛЕТ ТВОРИТЬ НОВУ ПАРТІЮ.

МЕДИСОН (Висконзин). — Губернатор стейту Висконзин, Фолип Ла Фолет, задумує створити третю велику політичну партію в Америці, звану „Поступовою". Він говорив, що в останніх часах він переводив точні досліди про нинішнє положення краю і розмовляв з ріжними людьми зо всіх ділянок суспільного життя. На основі тих розмов він знає, що краєві бракує. Він також обіцяв незадовго виголосити свою програмову промову, в якій відповість на всі пекучі суспільні питання.

КОНФЕРЕНЦІЯ ГАЗЕТЯРІВ.

НЮ ЙОРК. — У Ню Йорку відбулася конференція журналістів і ґазетних видавців, на якій усі учасники підносили потребу боротьби за свободу преси в Америці. Рівночасно бесідники дуже гостро таврували ті часописи, які вносять деморалізацію в ґазетний бизнес, які друкують брехні та втручаються до чисто особистих справ людей. Цього роду ґазети і їх редакторів названо „термітами", які підточують свободу слова в Америці.

ФРАНЦІЯ ЗРИВАЄ ГРАНИЧНИЙ МІСТ.

Щоб здержати дальший наплив жовнірів і цивільних утікачів з Еспанії, французький уряд висадив у повітря міст на границі між Францією й Еспанією, між еспанським селом Пігсерда та французьким селом Бург Мадам. Здовж границі уставлено французьких сторожів (один з них перед стацією направо).

ЗАБОБОННІСТЬ ЯК ПРИЧИНА РОЗВОДУ.

Жінка паризького фабриканта скла, Ляконта, внесла до суду розводову скаргу, мотивуючи її тим, що безмежна забобонність мужа робить сімейне життя просто нестерпним.

Своє життя регулює Ляконт ріжними дивоглядними приписами і стосує його до ріжних явищ. Коли нпр. під столом розсиплеться сіль, то він попадає у справжню розпуку і починає негайно приговорювати та замовляти, щоб вимінути нещастя.

Кожного місяця 7. і 13. фафрикант замикається у своїй кімнаті й витягнути його з неї просто неможливо. Коли дорогу перебіжить йому чорний кіт — а Париж, як відомо, любується в чорних котах — то Ляконт вертається додому, хочби його ждали незнати які важні діла. Того дня він уже зовсім не виходить із дому, побоюючись, щоб йому не трапилося якесь лихо.

Кожна пятниця, що має дату 13-го, це для нього день безмежних терпінь. Він тоді всього боїться. Його перестрах і побоювання тримають усіх домашніх увесь час у безмежній нервовій напрузі.

Пять літ жінка терпіла таке життя, одначе більше терпіти не стало вже її сил. Вона покинула мужа і поробила заходи, щоб дістати розвід. І справді розправа відбулася в цивільному суді.

Перед судом Ляконт потвердив усе те, що жінка подала в жалобі: Від дитячих літ він безмежно забобонний, не добачує в тому нічого злого й не має найменшої охоти позбуватися привичок, що стали вже його другою вдачею.

Суд станув на становищі, що годі погодити забобонність Ляконта з подружним життям, і дав подружжю розвід.

У ПЕЧІ ДЕРЖАВ ГРОШІ.

Максиміліян Надель зо Львова повідомив поліцію, що йому вкрали з печі 2,500 зл. Підозріння паде на служницю Надля.

АЛБЕРТА ОПОДАТКОВУЄ ФАРМЕРСЬКУ ПРОДУКЦІЮ.

Міністер Мейнард поставив в албертійській леґіслятурі законопроект, що вводить оподаткування фармерської продукції, себто зборів, замісць дотеперішнього оподаткування фармерських земель. Цей закон уводить теж обмежене обезпечення зборів. Згаданий законопроект, якщо стане законом, буде мати особливе значіння для гомстедовців та тих, що не з власної вини не можуть заплатити податків, бо на його основі платити податки будуть лиш ті, котрі зібрали врожай.

Міністер Мейнард пояснив також, що податок від продукції будуть колектувати донева по продажу фармерських зборів і він увійде в життя по проклямації, яка, як сподіваються, не наступить цього року. Цей податок будуть платити як від пільних зборів так і від худоби; його будуть платити також ренчарі. Одначе цей податок не буде стягнений від продукції з міських посілостей. У згаданім законопроекті є тепер застереження, що по ухвалені згаданий закон має бути відданий під розвагу суду щодо його конституційности.

ЖАХЛИВИЙ ПРИПАДОК УЧНЯ.

12-літній Л. Гуф, учень вселюдної школи в Старій Любомирці під Рівним, вийшов у 7-мій годині рано з дому до школи. Мав їхати вузькорейкою залізницею на шляху Берестовець—Любомирськ. Але спізнився. Вагони, повні каміння з каменоломів, уже були в русі. Хлопець дігнав поїзд і намагався скочити на платформу одного вагону. Та скочив так нещасливо, що впав під колеса вагону, які відтяли йому руки й ноги.

СКОНФІСКУВАЛИ 2,000 КАМІНЧИКІВ ДО ЗАПАЛЬНИЧОК.

У Львові арештували М. Геникля й А. Рапапорта за торговлю камінчиками до запальничок, що походять з пачкарства. Забрали в них 2,000 камінчиків до запальничок.

100,000 ЧУЖИНЦІВ У ТОРОНТІ.

Зі всіх міст Канади Торонто має найбільше населення чужинецького походження, бо аж 100,000, як вказує звіт Ради Громадського Добробуту. На кожних пять осіб у місті одна є чужого походження. В дійсності їх є багато більше, бо в тому списі не є вчислені діти чужинців, роджені вже в Канаді, яких підтягнено під рубрику канадійців з уродження. В цілій Канаді є два міліони чужинців. З дітьми та французами вони перевищають число англо-саксонців. Канада в дійсності має таке мішане населення, як жадна інша країна в світі. Але ні одна народність не каже, що „Канада наша". Канада належить до всіх канадійців.

ВІДКУСИВ НІС ЖІНЦІ.

У Сосн́івці засудили на 6 місяців вязниці з завішенням кари Маріяна Дрожка, який, стрінувши на вулиці сепаровану жінку, кинувся її ніби цілувати, а в дійсності відкусив їй кусень носа.

НЕ БУДЕ ПИВА НА КРЕДИТ.

Комітет саскачеванської леґіслятури ухвалив поправку до Саскачеванського Лікерового Закону, на основі якої продаж пива на кредит буде заборонений.

СКАЖЕНИЙ КІТ ПОКУСАВ ЦІЛУ РОДИНУ.

В Рудках, за Комарном, сказився кіт Нухима Ґеніґа й покусав його жінку Хану, доньку Етлю, 60-літню М. Конта ще кілька осіб. Кота вбили. Покусані мусіли щепитися проти скаженини.

ВТОПИЛАСЯ В НАФТОВОРОПНОМУ ДОЛІ.

40-літня Францішка Подоляк з пімсти за те, що її покинув Ст. Кондрацкі, вкинула до нафтово-ропного долу його сестрінка, 9-літнього Каз. Бедрого, а опісля сама позбавилася життя, бо скочила до того самого долу й утопилася.

ЗМАГАЮТЬ ДО „ВЕЛИКОЇ ПОЛЬЩІ"

КАТОВИЦІ (Польща). — Польський міністер скарбу, Квятковскі, відвідуючи поляків на Шлеську, виголосив промову, в якій говорив про те, що Польща може існувати тільки як держава обєднана, однородна, сильна, пружиста, творча, молода і динамічна. За таку Польщу, говорив міністер, треба ще боротись, її треба щойно збудувати. І до тої цілі треба йти обєднаною і сталевою лавою, просякнутою вірою в перемогу.

Польський елемент залишиться.

Далі говорив польський міністер іще про те, що Польща є переладнена та що з неї мусить виеміґрувати більша скількість населення. Та це виеміґрують, казав міністер, непольські елементи, зокрема ті, що є ворожо настроєні супроти Польщі. А поляки залишаться. І таким чином Польща стане дійсно польським краєм.

ПОЛЬЩА ЗААТАКУЄ ПЕРША.

БЕРЛІН. — Німецька преса пише зовсім отверто про те, що вже в дуже короткому часі судетські німці в Чехословаччині виставлять домагання злиття з Німеччиною. Про це заговорив і визначний націстичний державний муж. Тепер тільки питання, чи це здійсниться без війни. Отже в Берліні думають, що коли з цього приводу прийде до війни, то її не розпічне Німеччина. Перші стріли впадуть на польсько-чеській границі з боку поляків, яких є в Чехословаччині коло 80,000 і які хочуть злучитися з Польщею. Що тут іде про серіозну акцію з боку німців, видно по тім, що є вже назначений обласний націстичний провідник для Судетської Области. Себто діється в Німеччині подібне до того, що було з Австрією, заки прийшло до її злуки з Німеччиною.

НІМЦІ В ПОЛЬЩІ ОБЄДНАЛИСЬ.

КАТОВИЦІ. — Відбулися наради представників 7 політичних німецьких груп, що репрезентують німців, які є польськими громадянами. Рішено створити одну німецьку організацію для всіх німців у Польщі під кличем: один нарід, одна батьківщина, один провід.

ЯК ПОЛЬЩАТЬ ПОЛЬЩУ.

ВАРШАВА.—Всі землі, що опинились під Польщею, повинні в якнайскоршому часі прибрати наскрізь польський характер. Це така політика польського уряду. До цього служать кольонізація і полонізація. А також і те, що лучиться землі з непольським населенням з великими просторами наскрізь польської землі, щоб таким чином ослабити процентово непольський елемент. Таким чином зменшено, наприклад, в останньому часі німецьке населення на Поморю з 10% на 6%.

ГОТУЮТЬСЯ ПО ОБОХ СТОРОНАХ.

БЕРН (Швайцарія). — Німецький кореспондент, що обїздив Німеччину і Чехословаччину, пише, що обі ті держави укріплюють стої границі, себто готуються до евентуальної війни. Він каже, що німці в Німеччині вірять, що прийде до злуки судетських німців з Німеччиною без війни. Вони глядять на Гітлера як на якогось божка саме тому, що йому вдається підносити Німеччину без проливу крови. Та є фактом, що Німеччина і Чехословаччина готуються до війни.

ДАЛЬШИЙ НАТИСК НА ЖИДІВ.

БЕРЛІН. — Як вдержиться націстична політика в Німеччині, то незабаром не буде в Німеччині ніякого жидівського капіталу в руху. Ні буде ніяких жидівських підприємств. Все те буде перебране добровільно „арійцями", або забране примусово державою за відповідним відшкодуванням. Назагал німці певні, що позбудуться цілковито жидів при помочі економічного бойкоту. Тепер наказано жидам зголошувати урядові свої капітали, що вартають понад 5,000 марок, найдалі до 30. червня. І поброблено всі заходи, щоб жиди не могли від цього якимсь способом викрутитись. Покищо не сказано нічого, що задумують робити з тими жидівськими капіталами, яких нараховують у Німеччині ще й тепер на грубі біліони.

ОБОРОННЕ ОБЄДНАННЯ.

ЛОНДОН. — Прибулих з Франції представників, премієра Даладіє і міністра справ закордонних Бонета, приймають дуже сердечно. І то як уряд так і король. Це вказує наглядно, що тут іде про дуже важну справу, себто про остаточне зафіксування тривкого оборонного союзу між Францією й Англією, про протиставлення осі Рим-Берлін нової, ще сильнішої й більш обєднаної, осі Лондон-Париж. Та заки це станеться, Англія намагається відтягнути Францію від союзу з Советами. А далі від того, щоб за всяку ціну боронити Чехословаччину, якщоб судетські німці захотіли лучитися з Німеччиною. Ось це є ті дві найважніші спірні точки. А далі йде ще про спільну політику щодо Еспанії й Китаю.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Co., Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗА ВИСТАВУ, ЧИ ПРОТИ?

Вкінці вдалося полагодити ріжні формальности і вже маємо **Українсько-Американське Виставове Товариство.** Уже власті затвердили ту корпорацію. А треба знати, що дістати на те дозвіл не була легка справа. Американський Комітет Світової Вистави має зо стейтовою владою в Олбані умову, внаслідок якої та влада не дає дозволу на ніякі комітети і збірки, що є звязані зо Світовою Виставою, без попередньої на це згоди Американського Комітету. Отже тепер уже усунено всі перешкоди. Ми дістали потрібну згоду і маємо свою корпорацію, яка може правно займатися збіркою фондів на українську участь у Світовій Виставі в 1939 році. І маємо вже відозву Українсько-Американського Виставового Товариства у справі цеї вистави і збірки.

Що це все значить? А в першу чергу те, що справу нашої участи в Світовій Виставі підготовлено дійсно солідно. Її поведено її громадянським шляхом, а провід віддано в такі руки, які дають ґарантію, що діловодство буде ведене в порядку. Тому є повна надія, що ми вивяжемося з нашої участи у Світовій Виставі чесно й розумно.

Щож тепер далі робити? На це не тяжко відповісти. Бож це зрозуміла справа, що тепер є голос за громадянством. Уже не пора дискутувати про те, чи нам бути на виставі. Та справа вже вирішена. Тепер хіба цікаво знати, яка це буде участь. А це знову залежатиме від нашого загалу, себто від тої суми грошей, яку наша іміґрація зложить на ту ціль. Тому саме є тепер нагода для кожного виявити своєю активністю і своєю жертвою, як хто ту справу розуміє.

Знаємо, що заки іміґрація рішилася на це діло, були в нас ріжні голоси, якими громадяни заявлялися за те, що нам треба мати на Світовій Виставі свій окремий павільон, та що треба заманіфестувати себе на ній як велика і культурна нація. Те все можемо тепер зробити, коби тільки були на це фонди.

Та одно мусимо всі памятати: Не зважаючи на величину нашої участи в Світовій Виставі, нам треба на ній обовязково бути. І виступити відповідно до наших сил, хочби і скромних, але з повагою і достоїнством. Тому треба всім нам доложити сил, щоб так сталося. А як прийдемо з грішми і порадою, то й діло буде.

Пора вже пізна. Тому не можна цеї справи відтягати, а треба братися негайно до збірок. Треба негайно складати жертви як громадам і орґанізаціям так і поодиноким патріотичним громадянам. Бо вже тепер нема що і на кого нарікати, бо справа ясна: матимемо те, що захочемо, бо загал вирішить про те, якою має бути наша участь у Світовій Виставі. Та коли хочемо, щоб та участь була культурна і гідна, то складаймо на це наші жертви. І то зараз!

НАСЛІДКИ НОРМАЛІЗАЦІЇ

Не про ті наслідки нормалізації хочу тут говорити, про як кожний може читати в щоденній пресі: не про положення нашого шкільництва, церкви, просвітніх товариств, преси і т. д. А хочу звернути увагу на що інше. На те, що навіть ті **удари,** які спадають на наше орґанізоване життя в Галичині і на Волині, хоч як проти них протестує навіть нормалізаційна преса, є **льоґічним наслідком угоди.**

Візьмім на **перший** приклад промову **Войцеховского** у варшавськім соймі з її гострим випадом проти митрополита **Шептицького.** Скільки ми зчинили з цього приводу крику і ґвалту! Навіть така угодова преса, як „Діло", протестувала проти цього дуже гостро. І слушно. Треба було зазначити своє становище супроти цеї нечуваної провокації. Але спитаймося себе: хто ту промову завинив?

Очевидно, що в першу чергу всі ті Ґрабскі і Ґертихи, що пруть до неперебірливого наступу на „братній народ". Але чи лише вони? Чи не пригадується нам тепер час тої нормалізації, яку заключило УНДО, взиваючи своїх українських виборців віддавати по всіх округах свої голоси на **двох** кандидатів на послів: на одного — українця, а на другого — поляка. **Одним** з тих поляків був саме **Войцеховскі,** який тепер хвалиться, що промовляє в імені... укранськогож таки населення! Ясна річ, що він не сміє представляти українську людність, алеж **фактом є**, що за намовою УНДО українська людність його вибирала...

Другий випадок, чи випадки. Аґресивна сторона намагається розбити галицько-волинську галузку нашого народу на низку племен: гуцули, лемки і т. д., які нібито творять відрубні цілості і в яких імені не сміють промовляти ніякі українці. Глупе це все і нікчемне. І річ природня, що з тим борються, як уміють, усі партії. Але... Знову насувається питання: чи лише аґресивна сторона завинила цю спробу розбити наш національний орґанізм по цей бік Збруча, чи може є ще й інші співвинні? Співвинні є; є ними знову та партія чи ті партії (УНДО і католицька УНО), які дали благословенство нормалізації. Бо першою точкою, найважнішою, було зречення з західньої Волині. Угода дотичила **лише** Галичини, а західня Волинь лишалася під опікою свого воєводи і галицьким партіям було зась до неї... Ну, і щож дивного, що тепер, коли вдалося поділити галузку нашого народу по цей бік Збруча на галичан і волиняків (за згодою наших нормалізаторів), що аґресори йдуть і далі, провадять дальший консеквентний поділ: на бойків, лемків, „хуцулів" і т. д.? Хто дав у той чи інший спосіб згоду на „виодрембнене" волиняків, тому тяжко боронитися проти „виодремнення" гуцулів і лемків.

Візьмім **третій** випадок, той, що саме тепер гостро порушив цілою нашою суспільністю. Маю на думці те, що польська влада постановила **забрати** нам Український Город, себто наш великий майдан спортовий у Львові, **площу „Сокола-Батька".** Є маса інших спортових майданів у Львові (польських і жидівських), але якось так сталося, що всі вони не надаються так чудово на потреби військовости, як акурат — наш майдан, майдан „Сокола-Батька"...

І наша преса знов обурюється. І цілком слушно протестує проти цього нового удару. Але чи і в цій справі нема крім польської аґресивної й винуватої сторони ще й співвинних? Пригадаймо собі, що цеж посол Макарушка в Женеві передавав світові до відома, що нам так зле не діється та що непорозуміння між братніми народами ті народи самі полагодять... Цеж посли Мудрий, Целевич, Кузьмович і інші з УНДО заявляли в польськім соймі, що їх серця і серця їх виборців повні зрозуміння для потреб „нашої спільної армії" та що все, що їй належиться, радо їй дадуть, і т. п. Таке говорили вони в соймі, говорили в соймових комісіях, писали в пресі, деклярували в інтервю. Щож дивного, що тепер ось та друга сторона зажадала віддачі площі „Сокола-Батька" на потреби військовости? В кожнім разі послам з УНДО спритно відібрано тепер моральне оправдання їх протестів. Цеж тепер Польща каже, що тої площі потребує „спільна армія".

Ясна річ, що цілий той польський наступ на нас є **наступ асиміляційний, безпардонний, неетичний, імперіялістичний, захланний.** Але хто каже А, мусить сказати і Б. Ундівські (і УНО) посли самі довели своєю угодовістю до такої політики, на якій сталося можливим: і відібрання нашої площі, і творення гуцульської „нації", і напади якогось соймового посла на митрополита Шептицького, і то ще, як на глум, теж в імені... українських виборців.

Ось до якого стану довела угодова політика УНДО, себто спроба довести край до „нормалізації", надіючись на якісь уступки з боку Польщі. Наслідки цеї угоди очевидні: щораз сильніші польські удари, щораз сильніший наступ на український стан посідання.

Е. Онацький, Рим.

ЛИСТ ДО БУТЕНКА

Вже пройшло десять днів, як я вислав (3. квітня 1938 року) листа до п. Бутенка. Не отримавши від нього жадної відповіди, вважаю потрібним подати цей лист до загального відома. Бо іноді й відсутність відповіди служить за відповідь.

Ось копія листа:

Вельми поважаний Пане Бутенко!

Свого часу я переслав Вам „Українське Слово" з текстом мого інтервю з Вами. Це інтервю було видрукуване також у багатьох українських часописах Америки, Канади, Арґентини і Польщі (Галичина). Крім того воно зявилося в трохи відмінному тексті в анґлійському часописі „Ди Бірмінґем Мейл" з 26. лютого. Ваша заява про Вашу українську національність обійшла також багато чужинецьких часописів, французьких, італійських, американських, анґлійських і т. д. Внаслідок цього я отримав багато листів від українських часописів і приватних осіб, які висловлювали своє задоволення з Вашої заяви і бажали навязати з Вами звязки та просили про моє посередництво. Наведу тут уривок тільки з одного листа — від редакції „Нового Села" у Львові. Отже ця редакція мені пише:

„Один із важних відтинків нашого життя, на якій „Нове Село" поклало вже великі заслуги, це боротьба з комунізмом. Звертаємо увагу, що 30% наших передплатників походять з Волині, де ще сьогодні комуністи мають доволі прихильників, і ми — одинокий український часопис, що має коло 3,500 передплатників на північно - західних окраїнах наших земель. В останніх часах, треба підкреслити, комуністична акція, використовуючи вміло невдоволення селянських мас (парцеляція, кольонізація і т. д.), знову трохи прибрала на силі. Тому теж і з нашого боку мусить бути сильніший відпір та відповідна пропаґанда. Велику ролю в протикомуністичній пропаґанді відіграють описи очевидців про життя СССР. Тому теж із захопленням читають у нас останні статті про п. Бутенка. Осмілюємося звернутися до Вас із проханням, чи Ви не моглиб виєднати у пана Бутенка спеціяльну статтю про відносини та життя нашого народу в СССР для „Нового Села". Зазначуємо, що, будучи кооперативою, не керуємося в тім випадку ніякими особистими інтересами, але знаємо, що така стаття Бутенка, написана спеціяльно для українських селян, буде мати незвичайно важне значіння".

На жаль, я не міг відразу звернутися до Вас у цій справі, з огляду на зміну Вашої адреси, а потім прийшов Ваш лист до Васильєва, видрукуваний з Вашим листом до Мілюкова в „Последніх Новостях" і передрукований у всіх орґанах російської „неделімовської" преси. Скажу відразу, що цей Ваш лист до Васильєва, видрукуваний після Вашого інтервю зо мною, викликав **найгірше** враження в українському суспільстві.

Так редакція українського щоденника в Америці „Свобода", що видрукувала повністю моє інтервю з Вами, пише мені, пересилаючи вирізку з московського „Рассвета": „В залученні вирізка про Бутенка. Це витинок з московської ґазети, що стоїть за єдину й неподільну Росію. Варто добре приглянутися до того Бутенка".

З Парижа мені пишуть: „Чи маєте Ви там „Последнія Новости", в яких п. Бутенко писав про „дорогой єму русскій народ" і передавав „привет"? Я, як прочитав, то мені аж нудно стало. Тут дехто збирався йому запити пісдати, що то він за українець, а я, старий, тільки головою покивав".

„Вістник", один із впливових орґанів української національної думки, що виходить під редакцією Донцова у Львові, також пише в числі за квітень ц. р.: „Последнія Новости" (6. III.) приносять відповідь Ф. Бутенка на лист якогось Васильєва. У відповіді Бутенко говорить про „дорогу моєму сердцу русскую душу, присполненную священной любви к своей родине" і просить адресата „передати теплий привет всем русским людям". Часописи доносили, що в Римі Бутенко присягався присвятити решту свого життя справі незалежности України. Наміри — похвальні. Лише, на нашу думку, тяжко їх погодити з отсим „вірую" Бутенка. Незалежну Україну можуть виборoти не ті, що кохають Росію і її душу, лише ті, що її ненавидять". (Т. IV., с. 310).

Я міг би навести більше уривків із листів і статтей, викликаних Вашою заявою про любов до „русского народу", що цілком суперечила даній мені заяві про бажання служити справі незалежности України, але вважаю, що й наведеного досить на те, щоб Ви зрозуміли, що не можна одночасно бути „русским" і „українським" патріотом. Тут можна бути тільки або українським патріотом або українським ренеґатом і зрадником, на службі московського імперіялізму. Іншої можливости нема.

На тому прошу прийняти вислови мого глибокого жалю, що мусів подати до Вашого відома відгуки українських вражінь.

Евген Онацький.

НІМЕЦЬКЕ СЕРЕДНЄ ШКІЛЬНИЦТВО ТА ЙОГО НОВЕ УПРАВИЛЬНЕННЯ

(ВУНІ) Заповіджені обіжником міністерства народнього виховання реформи середнього шкільництва вступають у дійсність після літніх ферій ц. р. Суть цих реформ полягає в більшому пристосуванні середньої школи до практичних потреб сучасного життя. В основі лежить принцип, що середня школа готує людину до служби державі і цей принцип має бути послідовно переведений при реорґанізації навчання. Таким чином узасаднюється, наприклад, повна заборона коедукації, навіть у приватному шкільництві. Завдання жінки є в державі інакше ніж чоловка й тому вона має інакше до нього підготовлятися. Лише в зовсім виняткових умовинах (на провінції, у випадках, коли бракує дівочої школи) дозволяється на окреме вирішення міністра поодиноким дівчатам відвідувати хлопячі ґімназії.

Принцип, що середня школа готує до життя, може здаватися переборщеним десь хочби у західніх країнах, де юнакові дозволяється ще цілу низку років товктись у високій школі, „пізнаючи світ", і де доперва високу школу трактується як справжню підготову до життя. Інакше справа поставлена тепер у Німеччині, де вже у вищих ґімназійних клясах юнак у формі хочби такого серіозного підприємства як служба праці втягається у життєві процеси держави. Інтензивність, якої набрало це життя останніми часами, подиктувало для середнього шкільництва найважніше новаторство: скорочення часу студій з 9 до 8 років. Державі тепер неможливо чекати довго молодого нарибку. Але, декретуючи скорочення шкільної науки, очевидно мусіла реформа в першу чергу подбати про те, щоб таке скорочення не відбилось на рівні інтеліґентности учнів. Це значить інтензифікацію шкльного навчання, а рівночасно і його спеціялізацію.

Вже від четвертої кляси середньої школи звичайного типу мають учні вибирати собі спеціяльні ґрупи предметів, яких є дві: математично-природнича з модерною мовою або гуманістична з клясичною мовою. Обовязковою чужою мовою є анґлійська; учні першої ґрупи мають звертати особливу увагу на точні науки; з них вони складатимуть іспит зрілости, а крім того мусять докладніше студіювати французьку мову. Учні гуманітарної ґрупи вчаться анґлійської і латинської мови та звертають більшу увагу на історію, літературу і т. і. Для всіх учнів усіх середніх шкіл Німеччини зобовязує впродовж цілого часу навчання щонайменше 4 години руханки тижнево. Це останнє зарядження стосується і до позатим менше зачеплених реформою ґімназій клясичного типу, які зберігають увесь дотеперішній обсяг наук і не мають спеціялізації. До клясичних ґімназій стосується тільки ще загальне скасування післяполуденного навчання. Цього останнього не можна не повитати, як особливо доцільного зарядження. Вже давно визначніші педаґоґи всіх країн висловлювались проти післяполуденної науки, яка тільки вимучує підростка, не приносячи йому притім великої користи. Години, які тим робом утрачено, мають відбуватися вранці, себто знову завдання інтензивнішого навчання в часі від 8 ранку до 1—2 пополудні.

Для дівочих шкіл усіх типів характеристична сильна увага присвячена домашньому господарству, шиттю та варенню, далі навчанню медицини, принаймні у програмі несення першої помочі. Обовязкова руханка виносить для дівчат 2 години тижнево.

Між критиком і півнем є ця ріжниця, що півень гребе у купі сміття, а коли знайде зерно, піє і скликає курки, зновуж критик гребе нераз у купі зерна, а як знайде там грудку болота, зараз кричить і всім її показує. — **(Сафір).**

Коли сонце світить, ніхто на нього не звертає уваги; колиж настане затьма, всі про неї говорять. Таксамо, коли людина добре робить, небагато людей знає про неї, а як що злого зробить, зараз усі говорять. — **(Граціян).**

ПОЛІССЯ

(Історична традиція і національне питання).

Убоге Полісся має багату історичну традицію. В часах існування Київо-руської держави Полісся не було такою пограничною землею, як сьогодні; тільки завдяки близькому сусідству з Києвом та важному торговельному водному шляхові, що йшов з Києва на захід Дніпром, Припяттю, Бугом і Вислою до Балтійського моря, Полісся для київських князів було вікном у західню Европу. Тимто турівське князівство, що було на Поліссі в часах поділу Київської держави спершу поміж синів Володимира Великого, опісля поміж синів і нащадків Ярослава Мудрого, старалися задержати при собі київські великі князі. З Полісся при тодішній річній комунікації найлекше було дістатися до Києва; тим то, щоб усунути небезпеку для Києва з боку окремого турівського князя, київський великий князь Володимир Мономах зробив з Полісся придаток до великокняжого київського престолу.

Щойно в початках другої половини XII ст. поліське турівське князівство вихоплюється з рук київських князів тоді, коли настали міжусобиці за київський велико-княжий престіл між нащадками Володимира Мономаха. В турівському князівстві засідають нащадки київських князів Ізяслава І. Ярославича й Святополка II. Ізяславича, що правили Києвом і Поліссям ще перед Володимиром Мономахом. Колиж провідна роля Києва перейшла на захід до Галича, тоді, у XIII. ст., і на Поліссі пересунувся центр зо сходу з Турова на захід до Пинська.

Пинські князі завистно дивилися на могучих галицько-волинських князів. Тому вони тільки поневолі помагали часом останнім у війні проти Литви, але здебільша старалися задержати невтральність, притому інформуючи тайком литовців про наміри своїх соплемінників. Таке становище поліських князів не вийшло їм на користь; у початках XIV ст. вони тратять свою незалежність, Полісся опановує Литва, що звідтам має догідний випадовий терен на інші українські землі, а передусім Київ. Завдяки тому Литва легко опановує його та інші українські землі впродовж XIV ст.

Активно виступило Полісся по боці козацьких змагань у часах Богдана Хмельницького. В 1655—56 р. шляхта Полісся й сумежних білоруських околиць піддався під протекторат цього гетьмана. Очолював ту шляхту, що зверталася до українського гетьмана за протекцією, нащадок колишніх турово-пинських князів, що під владою Литви зо становища удільних князів-володарів зійшли на становище вельмож — великих землевласників, — князь Степан Святополк Четвертинський. На території Полісся зорґанізував Богдан Хмельницький козацький турово-пинський полк.

Історія Полісся показує, що воно і в добі існування турівського князівства і в часах розквіту Гетьманщини тяготіло туди, куди вказувала течва Припяти, себто до Києва, до України. Про звязки Полісся з білоруським національним рухом не можна знайти нічого навіть у нарисі історії цього руху, зладженому чільним білоруським діячем Ад. Станкевичем.

Під мовним оглядом переважає білорущина тільки на північ від горішньої течви Ясельди та на північ від Припяти, починаючи від впаду до неї Цни. Та і в цій смузі Полісся є досить слідні українські мовні впливи, що зрештою сягають далеко в білоруський етноґрафічний простір аж над Німан.

Не дасться заперечити, що в українсько-білоруській пограничній етноґрафічній смузі говори однієї мови майже непомітно переходять у другу, що білоруська мова є далеко ближча до української літературної, як говір бачванських українців, що тримаються міцно української нації завдяки історичній традиції. Також уся білоруська народня поезія виявляє однаковий з українською світогляд та однакові мотиви; очевидно, білоруси багато переймають від українців; ось народні пісні останніх з часів недавніх визвольних змагань поширюються стихійно серед білоруського населення навіть у Городненщині й Волковиищині, куди не сягала українська державна експанзія в новіших часах. А в тім нічого дивного, бо народи український і білоруський мають довговічну спільну історичну традицію. — („Нове Село").

Д-р М. Андрусяк.

З ДНЯ

ПРАВДИВИЙ ПРИЯТЕЛЬ.

„Вірте або ні, але мені обридло більше, ніж котромунебудь з моїх читачів день за днем критикувати політику президента". Так зачинає свою статтю в „Ню Йорк Ворлд Телеграм" з 20. квітня ц. р. Гю Джансон, бувший головний директор небіжки „Найри". А далі він пише: „Це не тільки з любови до старого і свого часу дуже близького приятеля. Але також тому, що я так добре розумію цей страшенний натиск на його позицію. Сидіти на його місці, що має впрост божественну силу, і знати, що найменша помилка в щоденній роботі може післати тисячі, а навіть міліони людей на жебри, до тюрми, або навіть на смерть, сидіти там... це страшна мука".

ДИВНИЙ ВИЯВ ЛЮБОВИ.

Ось тому саме, що Гю Джансон любить президента і симпатизує з його тяжким положенням, тому саме він його... тяжко критикує і не пропускає ні найменшої нагоди, щоб виявити його помилки. Він далі каже в тій же статті: „Я сумніваюся, чи яканебудь газетна рубрика гостріше критикує президента ніж моя, а проте президент раз сказав до мене: „Я не тільки, що не маю нічого проти того, але погоджуюся в 70 відсотках з тим, що говорите. З ріжних причин я не можу диктувати бігу своєї власної праці. Щоб я міг порушуватися, мушу приноровлюватися до більше гадок ніж моя власна".

Джансон говорить, що після тих слів президента йому малощо не хотілося заплакати. А проте він критикує президента далі. Так критикує, що не лишає на ньому ні одної ниточки сухої.

ПРАВДИВИЙ ПРИЯТЕЛЬ НЕ СХЛІБЛЮЄ.

Це лиш підлизайки і схлібловачі все вихвалюють іншого. Вони хочуть за всяку ціну приподобатися комусь іншому, звичайно якомусь провідникові. Через те вони хочуть заслужити від нього ласки. Їх хвальба і підлизування мають виключно себелюбний підклад. Вони мають на увазі свої користі. А провідника може і чорт вхопити після того, як вони ті користі вже дістали...

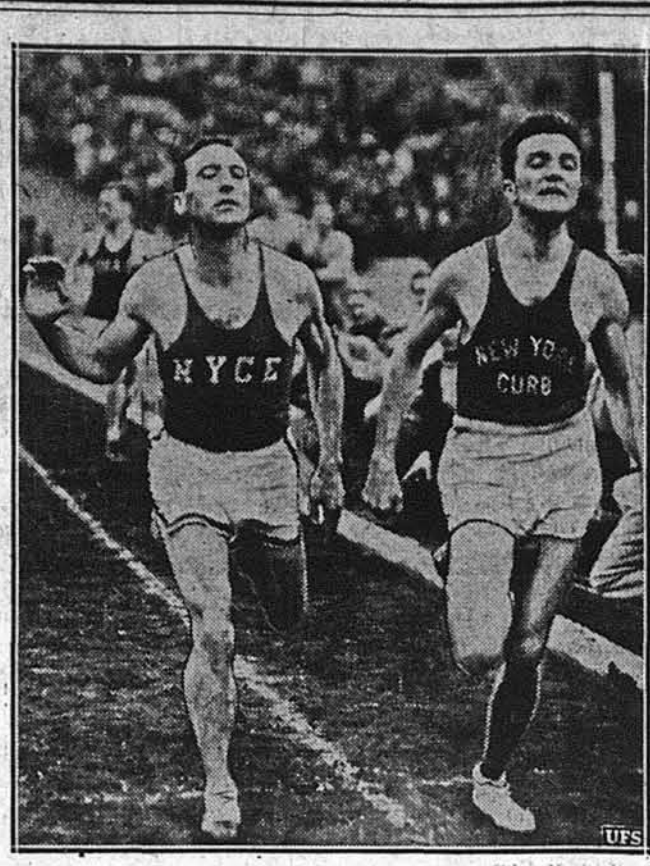
Зате правдивий приятель не дивиться на особисті користі, а дивиться, чи той провідник, який сидить на визначім становищі, не поповнює часом якихось помилок. Бо кожна помилка може потягнути за собою тяжкі наслідки для провідника і для загалу, яким той провідник проводить. Щоб той провідник не поповнив тої помилки, правдивий приятель виказує йому його промахи; навіть коли це неприємно для провідника і для нього самого.

РОЗУМНИЙ ПРОВІДНИК НЕ ВІДКИДАЄ РОЗУМНОЇ КРИТИКИ.

Як зазначив Джансон, президент не ображався його критикою, а навіть сам признавав йому багато рації. Також усякий інший розумний провідник не відкидає розумної критики. Бо розумна критика помагає йому відкрити його слабі сторони і він може ті слабі сторони виправити; а також помагає йому відкрити його помилки і ті помилки усувати. Лиш нерозумний і маленький чоловік боїться правдивої критики. Бо він не має настільки сил характеру, щоб свої слабі сторони направити; а не має на стільки розуму, щоб знайти якийсь кращий шлях, розумніший від того, яким він іде. Свідомість хиб і помилок підриває в нього самого пошану до себе і викликає в нього паніку. Тому маленький і нерозумний чоловік все окружається підхлібниками, які тільки потакують на все, що він скаже, і вихваляють його розум.

КОРОТКА І ДАЛЕКА ВІДДАЛЬ.

Життя так штудерно збудоване, що звичайно те, що добре і приємне на близьку мету, недобре і шкідливе на дальшу віддаль. Приємно є одного вечора забавлятися, зїсти, випити і погуляти до пізної ночі. Зате другого дня біль у голові і несмачно в роті. А ще на дальшу мету таке життя може зруйнувати здоровля чоловіка, а також довести його до жебрачої торби. Приємно для дитини, коли її родичі купують їй усякі забавки, коли пестять її та не кажуть ходити до школи. Але на старість та сама дитина за ту „приємність" мусить тяжко заплатити; потім нераз вона проклинає за те родичів. Приємно також провідникові, коли він має довкруги себе таких підхлібників, які тільки потакують усе і вихваляють його розум. Але що буде, як йому нога спотикнеться, коли він руне зо свого високого становища вниз? Тоді запізно буде говорити на адресу підхлібників: „Ви це бачили, а чому мені цього не сказали?" Вони тільки зарегочуться і, скрутившися в десять погибелів, підуть схлібляти якомусь іншому „панові".

НАЙБІЛЬШІ БІГУНИ СВІТУ?

У кожних з 22 перегонів, у котрих він брав участь, Глен Конингем (на образку наліво) виграв. Усі його вважали за одного з найкращих бігунів світу. Та на перегонах у Лоренсі, Канзас, з ним побіг Арчі Сан Романі (на образку направо). Стяжку при меті розірвав грудьми Романі.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

До українських централь, товариств, організацій і клюбів у Ню Йорку й околиці.

Стараннями Центрального Комітету Українських Національних Організацій міста Ню Йорку вже від довшого часу роблено заходи, щоб дістати радіову стацію, звідки можна було надавати українську музику й пісню для українців і інших народів.

Вкінці заряд міської радіостації в Ню Йорку згодився відступити нам на ту ціль чверть години кожної другої суботи в часі від 6:30 до 6:45 пополудні.

Від того часу передано вже три українські авдиції: в неділю, 20. березня, в суботу, 9. квітня, і в суботу, 23. квітня.

Як відомо слухачам, у програму входили клясичні хорові продукції, які відспівав ансамбль, під зарядом п. Михайла Скоробогача.

Хоч це були три скромні виступи, то ми переконані, що українське громадянство приняло їх з великою радістю й одушевленням.

Як з багатьох листів, що були вислані до заряду стації, виходить, то українською піснею були захоплені й чужинці, які навіть не вагалися поспішити зараз з гарячими побажаннями і ґратуляціями.

На останніх зборах Ц. К рішено, що таку програму за всяку ціну треба постійно передавати через радіо, бо це один з великих середників пропаганди української справи серед чужинців.

Тому, що кожний такий виступ на радіо є получений з деякими коштами, рішено також скликати збори делегатів усіх сусідських центральних рад, комітетів, товариств, організацій, братств і сестрицтв на середу, 4-го травня б. р., до Українського Народнього Дому, при 217—219 Іст 6-та вулиця в Ню Йорку, година 8 вечором. На зборах справу української радіової програми обговориться обширніше й виберється для тої цілі спеціяльний комітет, якого завданням буде придбання фінансів на її піддержку.

Маємо надію, що українські поблизькі громади зо стейтів: Ню Йорк, Ню Джерзі, Конетикот, як і інші вишлють своїх делегатів на збори та поспішать нам з моральною і матеріяльною поміччю.

Центральний Комітет Українських Національних Організацій міста Ню Йорку.

—o—

КЛІВЛЕНД, О.

Відчит представника „Просвіти".

В суботу, 26. березня, відбувся в Укр. Нар. Домі відчит п. М. Дудри, представника тов. „Просвіта" у Львові. Відчит влаштовано заходом Укр. Злуч. Організації. Було понад триста присутніх, а в цьому числі багато лемків з російських і угро-руських церков. Касієр УЗО, Дмитро Шмагала, представив п. М. Дудру, який змалював ролю „Просвіти" в наших визвольних змаганнях, вказуючи на заслуги „Просвіти" на полі ширення просвіти між неграмотними селянами та про дальшу ціль праці. Праця „Просвіти" не є скінчена, бо Полісся, Холмщина, Лемківщина під цю пору знаходяться в дуже низькому стані грамотности та національної свідомости. Їх треба рятувати від винародовлення, що можна зробити при помочі книжок. Але на це треба мати великі фонди, яких „Просвіта", на жаль, не має. Дальше прелегент переказав положення Лемківщини. Говорив з чуттям, переказуючи обставини, в яких живуть наші бідні лемки.

По промові посипалися питання, на які п. Дудра відповідав влучно й певно.

На зазив О. Е. Малицького зібрано 39 дол., з яких по грошей по оплаченні видатків передано на руки п. Дудри 30 дол.

Зложили: Укр. Злуч. Орг. $7; по $1: М. Ярош, Ю. Гірняк, А. Улан, А. Когут, А. Попіль, П. Бобечко, І. Попович, Г. Степаник, О. Малицький, Шупак; Л. Котович 75 ц.; по 50 ц.: Анна Мельник, Марія Морозович, М. Федорчак, Г. Лозинський, Д. Гавриляк, А. Попіль; дрібними $18. Разом $39.50.

Володимир Бльондиненко, прес. реф.

—o—

ЙОНГСТАВН, О.

„Орден" журиться червоною Еспанією і Літвіновом.

Місцевий часопис „Йонгставн Віндікейтор" з дня 13. квітня б. р. помістив новинку, що „українські групи", себто місцеві відділи „Міжнародного Ордену", ухвалили на зборах резолюцію, якою домагаються від американського уряду, щоб зніс заборону доставляти з Америки муніцію червоній армії в Еспанії. В другій резолюції ті „українські групи" домагаються від президента Рузвелта, щоб поперсовєтського комісаря заграничних справ, Літвінова, в справі світової мирової конференції, на яку то пропозицію, як відомо, і пес не гавкнув.

Ось яку рекляму роблять нам відділи „Міжнародного Ордену", що вживають українського імени й під тим іменем попирають червону Еспанію і Совети! Крайня пора цілковито зірвати з прислужниками Сталіна і Москви, з оборонцями Советів і комунізму. З такими національними зрадниками ми не повинні мати нічого спільного. І таке заявити американській пресі. Бо українцями є ті, що змагають до визволення України, а не ті, що допомагають її гнобити.

Громадянин.

ГОДИНИ ПРАЦІ І ВАКАЦІЇ В АМЕРИКАНСЬКИХ ІНДУСТРІЯХ

Сорок-годинний як максимальний тиждень праці заведено у великій більшості американських індустрій на основі тих збірних договорів, які тепер їх обовязують. Так говориться у звідомленні, надрукованім у журналі „Монтлі Лейбор Ревю" (Місячний Огляд Праці), видавництві Департаменту Праці Злучених Держав.

Того роду приписи договорів принято в індустріях заліза, сталі, дерева, гуми, нафти, копальнях руди і продукції алюміну, а також вони стоять на першім місці у виробництві цементу. Подібно мається справа в індустрії меблів і тапіцерстві, біжутерії, продукції мягких матеріялів, паперовень, гончарстві, виробі одежі, а також продукції споживчих і хліборобських артикулів, з винятком продукції муки та зернених круп. Взагалі максимальний тиждень праці в будівельнім промислі, друкарстві і видавництві книжок, а дальше у світляних, газових та силових заводах і пекарнях тісточок є теж 40 годин.

У деяких індустріях існує навіть багато коротший тиждень праці. Наприклад, у скляній індустрії, у варстатах виробу чоловічої та жіночої одежі та в часописних видавництвах робочий тиждень виносить від 36 до 37 і пів години, у виробництві капелюхів 35 годин, а портові робітники (лонґшормен) на побережжях Тихого океану працюють усього 30 годин тижнево.

Робучий тиждень, більший від 40 годин, існує на залізничних загородах, біля продукції муки і зернених круп, на міських пасажирських перевозових лініях, у мясних склепах, а дальше в готелях, ресторанах та транспортації вантажу. В усіх згаданих підприємствах максимальний робучий тиждень, за приписами збірних договорів, виносить 48 годин. Найдовший робучий тиждень, а саме від 48 до 72 годин, можна подибати серед голярів, шоферів таксівок, як теж у деревних, гумових і машинових індустріях.

Години робучого дня.

Вісім-годинний робучий день звичайно принято на підставі приписів збірних договорів. Тільки у деяких індустріях заведено коротший робучий день. В копальнях вугілля, у кушнірській (фориерській) індустрії та виробі одежі приписує сім-годинний робучий день, коли оператори машин для висвітлювання рухомих образів працюють усего по шість годин денно. Довгі години суботами працюють тільки робітники дрібної торговлі, а також різники, кравці і голярі.

За принятими приписами, понадчасову працю вповні упорядковується юнійними договорами, замісць простими заказами. Однак індустрії чоловічої та жіночої одежі це випадки майже найширших індустріяльних заборон позачасової праці.

За понадчасову працю найчастіше платять півтора разу більше від принятої скалі заплат. Подвійну платню звичайно побирають робітники при будові каменицях.

Вакації.

Приписи про річні платні вакації принято головно тільки після збірних договорів в індустріях гуми, нафти, заліза і сталі, але в практиці це широко принялось у дрібних промислах, а також у кількох інших більших промислах. Звичайні приписи вимагають однорічної праці, щоб мати право на такі вакації, але час праці теж звичайно ріжниться від двох до пять років.

Майже однакова скількість договорів приняла по одному і по два тижні вакацій, коли кілька інших договорів установлюють три, вісім або десять днів вакацій.

ФЛІС.

СТРІЧІ РИМЛЯН ІЗ ҐЕРМАНАМИ У ДАВНИНУ

У пятому столітті по Христі вожд ґермаських племен Одоакер злучив відламки давньої римської держави та одержав від візантійського цісаря Зенона повновласть приняти титул короля Італії. Та не довго користувався тим правом.

В 488. році Теодорик, король остроґотів, малощо не здобув Царгорода (Візантії). Щоби позбутися Теодорика, Зенон порадив йому піти на Італію, наче забуваючи, що допоміг там прийти до влади Одоакрові. Цього останнього, „гарного велитня з великими вусами", побили, облягли в Равені та присилували до переговорів у 493. році.

Король остроґотів і Італії, оба ґермани з походження, скоро порозумілися. Постановили поділитись Італією і жити далі в приязні та добрім сусідстві.

Коли заключили умову, Теодорик, щоб ушанувати цю подію, уладив бенкет у честь Одоакра, а при кінці гостини, як гість уже добре підпив собі і наївся, вбив його кинджалом.

В 1150 році мешканці Риму мали спір із папою Евгеном III. Написали лист до цісаря Німеччини Конрада Гогенштавфа, щоб допоміг їм. Між іншим було написано в тому листі:

„Хай Ваша Цісарська Величність приїде до нас, одержить від нас усе, чого лише забажає, зможе добре закріпитися в місті, яке проводить усьому світові, могтиме володіти ліпше, ніж усі Ваші предки, Італією і Німеччиною, звільненою від гнету духовенства".

Цісар не повірив у ці докази довіря. Кілька літ пізніше Фридрих Барбароса (Рудобородий), наслідник Конрада, заключив союз із папою, щоб „дати мата" римлянам і мешканцям інших міст. Римляни робили, що могли, щоб приєднати для себе Фридриха. Як він наблизився до Риму, вислали до нього послів.

Вони пригадали цісареві давню славу Риму та просили, щоб привернув латинське цісарство, яке володіло над світом. Промову закінчили зворотом, що „від Риму і лише від Риму цісар Німеччини одержує свою владу".

А того не треба було говорити. Барбароса глумливо відповів: „Може колись Рим був славний, одначе тепер смішно слабий. Суверенність перейшла у руки ґерман, яку завдячують вони виключно собі. Я леґальний володар Риму. Хай, хто хоче, попробує вирвати добичу з Гераклевих рук".

Небаром Фридриха Барбаросу коронував папа в базиліці святого Петра. Того самого дня римляни, що були зібралися на Капітолі, кинулися на Вічне Місто зо зброєю в руці. Всю ніч ішла боротьба з німецькими військами.

У середньовічних часах італійці не мали доброї слави в Німеччині. Папу, в якому добачували представника Італії, німці не любили. Закидали йому, що стягає ріжні данини. Німецький поет Вальтер фон дер Фоґельвайде вкладає в уста папи Інокентія III такі слова:

„Німці, то мої васалі. Їх майно належить до мене. Німецька монета належить до Італії. Панове, їджте дріб! Пийте добрі вина! Німці постять за вас!"

В 1527. р. король Карло V. напав на Італію і під його проводом здобули й ограбили Рим, потім і Фльорентію, яку боронив Мікельанджельо. Розправився з населенням Фльорентії немилосерно.

ЩО БУЛОБ, КОЛИБ УСЕ ПОТОМСТВО ЖИЛО.

Риба, звана вахня (штокфіш), зносить нараз вісім мільонів яєчок. Угор складає їх десять міліонів. Колиб із тих усіх яєчок виховалися молоді та не впали жертвою ріжних інших риб і водних звірів, а дожили віку, приписаного нормально для одної ґенерації свого роду та за час свого життя таксамо розмножувалися, як їх родичі і таксамо щасливо збереглися дальші потомства, то всі океани світу заповнились би рибами так тісно, як бляшанка сардинок. Води виступили би з берегів і залилиб суходіл.

Коли би бактерії могли розмножуватися нестримно (бактерії розвиваються впродовж двацятьох хвилин), то за кілька днів утворилиб масу більшу як уся земна куля.

Лише боротьба за існування, що немилосердно нищить величезну частину потомства звірят, що так скоро розмножуються, є всилі припинити головокружну скорість їх плодючости. Чим більше яке звіря розмножується, тим більше його вигибає. На люксус тих міліонів „дітей" дозволяють собі теж лише ті сотворіння, які зовсім не дбають про своє потомство. Ті, що плекають і опікуються своїми молодими, приводять їх на світ значно менше.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

У суботу, дня 23. квітня 1938. в 6. годині ввечір, помер у Карнеґі, Па., член Тов. Січи, від. 136 У. Н. Союзу,

АНДРІЙ КУРЕНКО.

До У. Н. Союзу приступив 1923 року. Він родився 6. січня 1876 року в селі Лаборці, повіт Гуменне, Галичина.

Похорон відбувся у вівторок, дня 26. квітня 1938. року, з церкви св. Петра і Павла в Карнеґі, Па.

Похороном занялося Товариство і члени віддали останню прислугу.

Вічна Йому память!

Василь Копко, секр.

ПОКАРАНА ПОМИЛКА ПОЛІЦАЯ.

Адміністрація французьких телефонів розіслала недавно до своїх абонентів такі обіжники:

„Вистерігайтеся злодіїв, які приходять до помешкань буцімто для провірки телефонів".

Таке письмо дістав і якийсь Фельоні в Ліль. На другий день повідомили його телефонічно, що того дня прийде урядовець управи телефонів провірити, як функціонує апарат. Фельонієві видалося таке повідомлення трохи підозріле. Він звернувся на почту, одначе там не могли йому нічого про те сказати. Тоді на кожний випадок повідомив він поліційний комісаріят, який післав до його мешкання дижурного інспектора Жоржа Ґуше.

Коли монтер прийшов, інспектор вийшов із засідки, показав монтерові відзнаку поліційного аґента й запитав:

— Зрозуміли?

— Рrозумів...

Монтер не протестував, коли аґент заложив йому на руки ланцюжки і відвів його на поліційний комісаріят. А в комісаріяті, заки він успів ще відчинити рот, його добре збили. Щойно пізніше виявилося, що арештований є справді урядовцем телефонічної централі і що його післали для провірки телефонів.

Побитий монтер подав аґента до суду, який загонистого поліцая засудив на 2 місяці вязниці, 50 фр. кари і 5,000 фр. відшкодування для побитого монтера.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

Не затоне.

— Бийся Бога! Ти хочеш купатися по обіді. Стратиш сили і підеш на дно!

— О ні, я їв сьогодні тільки самі риби.

ТАРЗАН НА РОЗШУКАХ.

(143)

Розмовляючи ось так, Тарзан враз з Оґдліем підійшов до оселі кавуру. Здалека виділи сильні мури укріплення. А з боку видно було літак. Коли вони підійшли ще ближче, то запримітили біля літака вбиті тіла летунів. Тарзан спинився і почав застановлятися, що робити далі. Перед ним було впрост неймовірне завдання, яке він мусів виконати.

Він рішився виконати його, навіть колиб йому прийшлося вмерти. Про те він ні на хвилю не сумнівався. Та всетаки він хотів за всяку ціну врятувати життя дружини й Анети. В тій задумі знайшли його Бравн і Мувіро. Тарзан коротко розказав Бравнові про Анету і Джейн та додав, що їм усім грозить велика небезпека. Бравн здвигнув плечима.

„Що нам з того, що ми знаємо про них і що вони живі, коли ми не можемо їм нічим помогти. Це ще ґірше, ніж нічого не знати", сказав він. „Ми в трійку не можемо здобути цеї твердині". Тарзан хвилю мовчав, а після того висказав свій плян, додаючи, що він рішений за всяку ціну той плян перевести. Тепер Бравн задумався і по хвилі сказав:

„Добре. Я готов наразити себе на найбільшу небезпеку. Але нашим завданням не є вмерти, їх не врятувавши. Ми маємо вивести їх живими. А як, до лиха, ми можемо їх звідтам вивести живими, я цього не розумію". „Нашим першим завданням є дістатися до середини, а потім думати про вихід. Можливо, що ми не вийдемо звідтам ніколи", додав він холодно.